

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พุทธศาสนาเถรวาทถือเป็นศาสนาที่ได้รับการเคารพบูชาทั่วโลก โดยพระพุทธเจ้าที่ทรงเผยแผ่หลักธรรมคำสอนที่เน้นธรรมชาตินี้เป็นสื่อในการสอนและเผยแผ่ธรรมะ ขณะที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ธรรมก็อาศัยธรรมชาติเป็นเครื่องตรัสรู้ และใช้สื่อนั้นมาสอนสาวกของพระพุทธองค์ในเวลาต่อมา การโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังเพื่อให้เกิดอรรถรสในการฟังธรรม และก่อให้เกิดศรัทธาในพุทธศาสนา จึงต้องอาศัยสื่อธรรมชาตินี้เป็นสำคัญ ดังนั้นพุทธบริษัท ๔ ต้องนำสื่อเหล่านี้มาใช้ในการสอนและเผยแผ่ธรรมเนื่องด้วยปัจจุบันมีสื่อมากมายที่มักไม่เกี่ยวข้องด้วยธรรมชาติ จึงไม่มองเห็นคุณค่าธรรมชาติ เป็นเหตุให้บุคคลทำลายธรรมชาติ และไม่ช่วยกันรักษาดูแล และไม่นำเอาสื่อธรรมชาติมาใช้ในการสอนธรรม

เนื่องด้วยการใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า เมื่อพระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ธรรมและอบรมสั่งสอนสาวกและพุทธศาสนิกชนเข้าถึงหลักธรรมโดยสอนให้เห็นถึงธรรมชาติ โดยเฉพาะปัจจุบันการดำเนินชีวิตของชาวพุทธนั้นก็ยังยึดถือตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มีความเคารพในกฎกติกาของสังคมมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ มากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงธรรมชาติให้เข้ากับการดำเนินชีวิตของตน พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต เป็นความเชื่อจุดดวงประทีป ส่องทางในดำเนินชีวิต เพราะมีการนำเอาหลักธรรมคำสอน ทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อเกิดความสุขต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ^๑ ธรรมชาติที่พระพุทธองค์ทรงใช้ในสมัยพุทธกาลมาใช้ในการเข้าถึงหลักธรรมได้ในปัจจุบันเพราะอาศัยธรรมชาติเป็นที่เรียนรู้ธรรมนั่นเอง หากไม่มีการสอนให้เข้าถึงหลักธรรมชาติที่แท้จริงก็ไม่สามารถที่จะเข้าถึงแก่นธรรมได้ ดังพระพุทธเจ้าได้ตรัสองค์แห่งธรรมกถึกไว้ว่า “อานนทการแสดงธรรมให้คนอื่นฟัง มิใช่สิ่งที่กระทำได้ง่าย ผู้แสดงธรรมแก่คนอื่น ฟังตั้งธรรม ๕ อย่างไว้ในใจ^๒ การใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอน พระองค์ทรงใช้สื่อทุกอย่างที่อยู่ใกล้ตัวมาสอน เช่นขณะที่เดินไปในป่าแห่งหนึ่ง มีพระสงฆ์หมู่ใหญ่ตามเสด็จ พระองค์ทรงหยิบ

^๑พระบุญ โชค ชยธมโม (สังแสง), “ศึกษารูปแบบและวิธีการเทศนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาธรรมนิเทศ, บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (๒๕๔๘), หน้า ๑.

^๒อ. ปญฺจก. (ไทย) ๒๒ / ๑๕๕ / ๒๖๓.

ใบไม้ขึ้นมาอีกหนึ่งแล้วตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า เห็นใบไม้ในมือตาคดไหม เห็นพระเจ้าข้า พระสงฆ์ตอบพร้อมกัน นี่คือการใช้สื่อใกล้ตัวในการสอน^๓ สำหรับรูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ธรรมะก็มีอยู่ด้วยกันหลายวิธีผู้แสดงธรรมนั้นจำเป็นต้องเลือกรูปแบบและวิธีการนั้นๆ ให้มีความเหมาะสมทั้งต่อตนเอง และต่อผู้รับฟัง คือ เลือกรูปแบบที่ตนนั้นถนัด และให้มีความเหมาะสมกับผู้ฟัง เพียงเท่านี้ก็สามารที่จะทำให้การเผยแผ่นั้นน่าสนใจมากขึ้น^๔

ฉะนั้นเราจึงควรทราบถึงปัญหาในการเผยแผ่พุทธธรรม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยปัญหาที่พบเจอ คือ พุทธบริษัท ๔ ยังขาดความรู้และทักษะ และขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ภาษาที่ใช้ไม่เป็นที่เข้าใจ อีกทั้งยังขาดแคลนพระภิกษุที่มีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะอย่างแท้จริง วิธีการหรือกลวิธีการเผยแผ่ธรรมะ เช่น ไม่มีการกำหนดหัวข้อ ธรรมะที่เหมาะสมกับผู้ฟัง หรือไม่มีการศึกษาหัวข้อธรรมอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปเผยแผ่หรือไม่มีการยกสื่อธรรมชาติมาประกอบการสอน เนื่องจากพระสงฆ์จำนวนไม่น้อยมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากเกินไปมีการ เรียกรับบุญสร้างวัตถุมากเกินความจำเป็น ทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่เกิดประโยชน์ต่อการเผยแผ่พุทธธรรม^๕ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาจิตใจ ทำให้บทบาทของวัดและพระสงฆ์ในด้านการพัฒนาจิตใจลดน้อยลงมาก หากไม่มีการศึกษาและทำความเข้าใจและนำสื่อธรรมชาติมาสอนให้เห็นคุณค่าในเร็ววันก็อาจทำให้ธรรมชาติดูถูกทำลายมากไปกว่านี้ ผู้คนก็มองเห็นธรรมได้น้อยลงในที่สุด

อย่างไรก็ตามหากหาทางป้องกัน และเปิดช่องทางสื่อทางธรรมชาติให้กว้างขึ้น อาจจะช่วยให้ธรรมชาติเป็นสื่อที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ มีจิตใจอ่อนโยน ก่อให้เกิดความรักในธรรมชาติ รักชุมชน ได้เรียนรู้ เพิ่มพูนทักษะ กระบวนการทางความคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไปก็ได้ เมื่อสื่อธรรมชาติแต่ละชนิดมีข้อดี ข้อจำกัดและความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ การศึกษาที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มบุคคล วัตถุประสงค์ของการเผยแผ่ เนื้อหาสาระ และสถานการณ์ สื่อที่เป็นจุดเด่นของ ข้อดี ข้อจำกัดของสื่อแต่ละประเภทในการใช้เผยแผ่ธรรมและความรู้ การประเมินผลการใช้สื่อ ในด้านความสามารถ สร้างความสนใจ แรงจูงใจ ความสามารถบรรลุผล และผลกระทบของการใช้สื่อ ควรพิจารณาการใช้สื่อ เพื่อให้การใช้สื่อเกิด

^๓วิ.ม. (ไทย) ๕ / ๓๖๕ / ๒๔๐.

^๔พระบุญโชค ชยธมฺโม (ส่งแสง), “ศึกษารูปแบบและวิธีการเทศนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาธรรมนิเทศ, บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๘๗.

^๕คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจิต สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, มิติใหม่ของการพัฒนาจิต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประทีปวิทย, ๒๕๒๘), หน้า ๖๕ – ๖๖.

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยพิจารณาจากความเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการ พฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการใช้สื่อธรรมชาติของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น การเผยแพร่ธรรมไปยังพุทธศาสนิกชนต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวชาวพุทธทั้งหลายควรหันมาให้ความสนใจในธรรมชาติมากขึ้น เพื่อจะได้ดำเนินรอยตามพระพุทธเจ้าโดยแท้ เพราะการนำสื่อธรรมชาติใช้ในการบรรยาย หรือสอน ธรรมตามหลักของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหลักธรรมอยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยก็จะทำให้มี เกิดความเข้าใจ และสามารถนำหลักธรรมเกี่ยวกับสื่อที่ปรากฏในรูปของหลักธรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น และช่วยจรรโลงพุทธศาสนาสืบไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสื่อธรรมชาติในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการใช้สื่อธรรมชาติของพระพุทธเจ้า
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาการใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแพร่พุทธศาสนาเถรวาท

ของพระพุทธเจ้า

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ สื่อธรรมชาติในพระพุทธรูปศาสนาเถรวาทมีอะไรบ้าง
- ๑.๓.๒ การใช้สื่อธรรมชาติของพระพุทธเจ้าเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ การใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแพร่พุทธศาสนาของพระพุทธเจ้ามีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มุ่งเน้นศึกษาการใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเถรวาท ตามวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ สื่อธรรมชาติในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท การใช้สื่อธรรมชาติใน สอนของพระพุทธเจ้า และ การใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแพร่พุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ศึกษาจาก เอกสาร ดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กับพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕

๑.๔.๒ เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ วรรณคดี ปกรณ์พิเศษ ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

สื่อธรรมชาติ ในที่นี้หมายถึงสื่อธรรมชาติที่เป็นพืช สัตว์ บุคคล และสิ่งแวดล้อมที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาใช้เป็นสื่อในการสอน และเผยแผ่พุทธศาสนา

การใช้สื่อธรรมชาติ ในที่นี้หมายถึง พระพุทธเจ้าทรงใช้สื่อธรรมชาติในการสอนธรรมแก่พุทธศาสนิกชน เพื่อให้รู้ตามความเป็นจริงของสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยหลักธรรมคำสอนที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติที่เป็นพืช สัตว์ บุคคล และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความเข้าใจหลักธรรมได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำมาปฏิบัติตาม ทั้งผู้เผยแผ่และผู้รับการเผยแผ่

การเผยแผ่สื่อธรรมชาติ ในที่นี้หมายถึง พระพุทธเจ้าทรงอาศัยสื่อที่ปรากฏในธรรมชาติอันได้แก่ พืช สัตว์ บุคคล และสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการเผยแผ่พุทธศาสนา และให้พุทธศาสนิกชนมองเห็นตามความเป็นจริงในธรรมชาติตั้งแต่การเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปในที่สุด

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่าไม่มีเอกสารและผู้ที่ได้วิจัยไว้แล้วบางส่วน เพื่อเป็นประโยชน์ให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ จึงได้ศึกษามีดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)^๖ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเผยแผ่ธรรมในพระพุทธศาสนาว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาเกิดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ทุกคนขึ้นโดยมุ่งเน้นถึงกลุ่มคนที่ความวุ่นวายหรือความทุกข์ทั้งหมด พระพุทธศาสนาจะเน้นที่หลักธรรมคำสอนเพื่อให้คิดถึงสาเหตุให้เกิดทุกข์ ให้หยุดพิจารณาหลักธรรมตามเหตุผลที่เป็นจริงโดยอาศัยหลักธรรมศรัทธาคือความเชื่อ แต่มิใช่เชื่ออย่างงมงาย ให้เชื่อด้วยหลักแห่งเหตุผลตามความเป็นจริง เช่นในเรื่องอริยสัจ ๔ ข้อที่ว่าทุกข์ให้รู้ว่าเป็นทุกข์ เมื่อรู้แล้วให้นึกถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ให้พิจารณาถึงความดับทุกข์และวิธีการดับทุกข์ เพราะสิ่งเหล่านี้เมื่อคิดถึงเหตุผลได้แล้วจุดแห่งปัญญาทั้งหลายก็จะเกิดขึ้นตามมา และนี่หลักแห่งจิตตามปัญญาอันเป็นปัญญาที่เกิดจากการคิดถึงเหตุผล พระพุทธศาสนามีหลักที่เป็นจุดแห่งความคิดมากมายโดยอาศัยหลักศรัทธาเป็นพื้นฐานและเป็นปัญญาเป็นผลที่เกิดตามมาจากจุดเน้นของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น ๒ อย่าง

^๖พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, (กรุงเทพมหานคร: คณะธรรมกรรม, ๒๕๒๕), หน้า ๒-๓.

คือ (๑) พระพุทธศาสนานับการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง (๒) พระพุทธศาสนานับการฝึกอบรมตนเองการพึ่งตนเองและการมุ่งอิสรภาพแก่ตนเอง

๑.๖.๒ พระครูศรีปริยัติวิกรม (วัชรพงษ์ ทินนาโก)^๓ “การศึกษาเทคนิครูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรมของพระเทพสิงหนราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) กล่าวว่ารูปแบบเทคนิคศาสตร์ทั่วไป โดยได้นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทป วีดีโอ หนังสือมวลชนอื่นๆ เข้าช่วยเป็นเครื่องมือ

๑.๖.๓ พระครูโอภาสญาณคุณ (พชัย สุมณฑา)^๔ กล่าวว่าเทคนิคและทฤษฎีการบริหารการศึกษาในคัมภีร์พระศาสนาที่พระธรรมวรนายก (สมบุรณ์ จันทโก) นำมาใช้ในการบริหารการศึกษา ได้แก่ การบริหารด้านการศึกษการบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารด้านธุรการ การบริหารด้านการปกครอง และการบริหารงานด้านบริการ วิเคราะห์ผลด้านการบริหารการศึกษาของพระธรรมวรนายก (สมบุรณ์ จันทโก) ได้แก่ วิเคราะห์ผลงานด้านการบริหารการศึกษา วิเคราะห์ผลงานด้านวิชาการ วิเคราะห์ผลงานด้านธุรการ วิเคราะห์ผลงานด้านการปกครองและการบริหารด้านการบริการ ท่านศึกษาและแนะนำทฤษฎีการศึกษาในคัมภีร์พระพุทธศาสนาใช้ในการจัดการศึกษา โดยจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนนายกวัฒนากร วัดอูธรธานี ตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก เพื่อพัฒนาสังคม และการสาธารณะสงเคราะห์ เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีความรู้และการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยจัดวางหลักการศึกษาไว้อย่างดียิ่ง จัดระบบระเบียบให้เป็นรูปธรรมมีหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่ว เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป ได้ส่งบุตรหลานของตนมาเรียนโรงเรียนแห่งนี้ได้ และได้ขยายออกไปอีก ๔ สาขา ทำให้โรงเรียนนายกวัฒนากรมีความเจริญรุ่งเรืองมากนับว่าเป็นผลงานโดดเด่นในการบริหารศึกษาของพระธรรมวรนายก (สมบุรณ์ จันทโก) เป็นแบบอย่างที่ดีแก่การศึกษาในปัจจุบันต่อไป

^๓พระครูปริยัติวิกรม (วัชรพงษ์ ทินนาโก), “การศึกษาเทคนิครูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรมของพระเทพสิงหนราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) จังหวัดสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยา, ๒๕๔๖), หน้า ๔.

^๔พระครูโอภาสญาณคุณ (พชัย สุมณฑา), “ การศึกษาผลงานด้านการศึกษาของพระธรรมวรนายก (สมบุรณ์ จันทโก)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๑.๖.๔ พระมหาประพนธ์ สุภษร^๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง“ความสำคัญของบุคลิกภาพของพระพุทธเจ้าที่มีต่อการเผยแผ่พุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่พระองค์เผยแผ่ศาสนาได้สำเร็จคือ สถานะครอบครัว การศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นปัจจัยภายนอก ส่วนปัจจัยคือ พุทธวิธีในการเผยแผ่ที่เป็นระบบทั้งของพระองค์เองและพระสาวก กล่าวคือ ทรงศึกษาข้อมูลและศึกษาอุปนิสัยของบุคคลที่จะตรัสสอน ทรงแสดงธรรมให้เหมาะกับจริตของเขาและทรงมอบหมายให้พระสงฆ์ทำงานอย่างอิสระ แต่มีเป้าหมายชัดเจนร่วมกัน ที่สำคัญพระมีบุคลิกภาพทางพระวรกาย พระวาจาและสติปัญญาอันงดงามสามารถนำพาผู้ฟังไปถึงความสงบสุขได้อย่างแท้จริง

๑.๖.๕ พระมหาศรีบุญ บุญญาโร (นุชมิตร)^{๑๐} ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง“การศึกษาหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุธรรมยานเถร(ครูบาอินทจักรรักษา)” ผลการวิจัยพบว่า ได้ศึกษาวิเคราะห์หลักการและวิธีการที่ท่านครูบายึดถือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือหลักวิปัสสนากรรมฐาน ดังนั้นทุกอิริยาบถที่แสดงออกเป็นเสมือนท่ากำลังสื่อสาร วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานสู่พุทธบริษัท โดยท่านครูบาขึ้นอยู่กับหลักการนี้จะเห็นได้ว่าถ้าคำสอนใดผิดไปจากหลักการที่ว่ามา ท่านครูบาจะออกมาชี้แจง แก้ไขได้ตอบ คำสอนที่ผิดเหล่านั้น โดยมีหลักสำคัญที่ยึดถือ สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ๕ ประการ คือ (๑) หลักสติปัฏฐาน ๔ (๒) หลักไตรสิกขา (๓) หลักตระหนักถึงศักยภาพผู้ฟัง (๔) หลักธรรมาธิปไตย (๕) หลักสร้างปัญญา

๑.๖.๖ อรรวรรณ ปิณฑ์โอวาท^{๑๑} ได้กล่าวไว้ในหนังสือ การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ๓ ประการ คือ (๑) ผู้โน้มน้าวใจมีความตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้โน้มน้าวใจ (๒) โดยปกติผู้ถูกโน้มน้าวใจจะมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งและผู้โน้มน้าวใจจะพยายามชักจูงผู้ถูกโน้มน้าวใจยอมรับทางเลือกที่ตนเสนอ และ (๓) สิ่งที่ผู้โน้มน้าวใจต้องการคือ การเปลี่ยนแปลงหรือ

^๙พระมหาประพนธ์ สุภษร “ความสำคัญของบุคลิกภาพของพระพุทธเจ้าต่อความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๘๘.

^{๑๐}พระมหาศรีบุญ บุญญาโร (นุชมิตร), “การศึกษาหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสุธรรมยานเถร (ครูบาอินทจักรรักษา)” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตศึกษา : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๒.

^{๑๑}อรรวรรณ ปิณฑ์โอวาท, การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

การสร้างหรือการดำรงไว้ซึ่งความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อของผู้โน้มน้าวใจ ซึ่งส่งผลต่อปัจจัยอื่นซึ่งได้แก่ อารมณ์ พฤติกรรม เป็นต้น

๑.๖.๗ พระมหาสัญญา ปณฺณวชิโร(โปรงใจ)^{๑๒} ศึกษารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระครูพิศาลโกศล (สุพจน์ กณฺจนิกโก, “หลวงตา” แพร่เชื้อไม้) จากการศึกษาวิจัยพบว่า ท่านได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเทศน์ตามแบบประเพณีโบราณ เช่น เทศน์มหาชาติ เทศน์ธรรมวัตรแล้วได้นำเข้าสู่ปาฐกถาบรรยาย อภิปราย ได้ว่าที่ สนทนาธรรมแบบร้อยแก้ว นอกจากนี้ ท่านยังไม่ได้ใช้การเผยแผ่ผ่านสื่อสารมวลชนแขนงต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจถูกต้อง

๑.๖.๘ พระมหาสุริยัน จันทมาโน (จันทะนาม)^{๑๓} ศึกษาบทบาทและผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ สรุปได้ว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาวิทยานิพนธ์นี้ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงเอกสาร และวิจัยภาคสนาม ได้พบว่าท่านอาจารย์สมภพได้อุทิศชีวิตเพื่อศึกษาปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่วัดป่าหลายแห่งหลังจากนั้นท่านก็เผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้าในที่ต่างๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศคำสอนของท่านตามที่ได้ศึกษาใน เทป ซีดี ได้รับความนิยมสูงสุดในหมู่ชาวพุทธในยุคปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นผู้ได้นำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติให้เห็นในชีวิตประจำวันและปลูกคนอื่นให้มีความสนใจ และปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยการแสดงธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี

๑.๖.๙ พระมหาสมพร อากาศโร(เหลาฉลาด)^{๑๔} ได้ศึกษาอุปมาอุปไมย ในคำสอนของพระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท) สรุปใจความว่าในการสอนหลักธรรม และการบรรยาย ท่านได้อาหลักธรรม คือในพระไตรปิฎกมาแสดงโดยอ้างพระบรมศาสดาเป็นผู้คัดก่อนทั้งสิ้นมิได้กล่าวมิได้อ้างอิง ซึ่งถือว่า เป็นแบบอย่างในการสอนหรือการบรรยายที่เลิศในการสอน คือ ท่านไม่ได้ทั้งพระบรมครูไม่ว่าจะอ้างหลักธรรมใดๆท่านจะยกว่าเป็นคำรัสของพระพุทธเจ้าทั้งสิ้น แล้วจึงค่อยมา ยกอุปมาอุปไมยที่เรื่องของปัจจุบัน และเหมาะสมบุคคล สถานการณ์ เกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ

^{๑๒}พระมหาสัญญา ปณฺณวชิโร (โปรงใจ), “ศึกษารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระครูพิศาลธรรมโกศล(สุพจน์ กณฺจนิกโก, “หลวงตา” แพร่เชื้อไม้)” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๘๗.

^{๑๓}พระมหาสุริยัน จันทมาโน (จันทะนาม), “ศึกษายบทบาทและผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๑.

^{๑๔}พระมหาสมพร อากาศโร, “การศึกษายอุปมาอุปไมยในคำสอนของพระโพธิญาณเถระ (หลวงพ่อบุชา สุภทฺโท)” บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘, หน้า ๑๕๘.

เพื่อความเข้าใจได้อย่างชัดเจน ตามที่ปรากฏให้เห็นในเอกสารการวิจัย ทั้งหลักฐานด้านเอกสาร หนังสือ แผ่นสื่อการสอน (วีซีดี) เทปบันทึกเสียงและผลงานที่เล่าโดย และคณะศึกษานุศิษย์ ทั้งผลงานการอบรมการเทศนาข้อวัตรปฏิบัติที่เหมาะสมกับสมณวิสัยทั้งสิ้น ซึ่งเป็นสิ่งประจักษ์ พร้อมที่จะให้เข้าใจหลักธรรมการสอน พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท) พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า

๑.๖.๑๐ **อานันทเมตเตยะ**^{๕๕} บทความเรื่อง “พุทธศาสนาในอังกฤษจากอานันทเมตเตยะ ถึงท่านสุเมโธภิกขุ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนาเริ่มเกิดเป็นครั้งแรก ในประเทศอังกฤษ โดยมีพระภิกษุที่ชื่อว่า “อานันทเมตไต่ยะ” ซึ่งเป็นพระภิกษุพุทธศาสนา ชาวอังกฤษรูปแรก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๑ ได้มีพระธรรมทูตทางพระพุทธศาสนารุ่นแรกที่เข้าไป เผยแผ่ในประเทศอังกฤษ และได้ก่อเกิดพระพุทธศาสนาในกรุงลอนดอนของประเทศอังกฤษ ได้ ทำให้พระพุทธศาสนาฝังลึกไปในสหราชอาณาจักรเรื่อยมาตามลำดับ จากจุดเริ่มต้นในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ จนถึงยุคก่อตั้งสมาคมบาติภรณ์ในอังกฤษ ผ่านมาถึงยุคนายฮัมเฟรย์ นายกพุทธสมาคม แห่งกรุงลอนดอนในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ และสมาคมมหาโพธิ์ของท่านธรรมปาละ จนถึงปัจจุบันนี้ นับเป็นเวลายาวนานถึง ๕๑ ปี พุทธสมาคมอังกฤษก็ผ่านมาในยุคสมัยของนายกพุทธสมาคมชื่อว่า ท่านสุเมโธภิกขุ

๑.๖.๑๑ **พระมหาอรุณ จิตตคุตโต**^{๕๖} วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษากระบวนการสื่อสาร เพื่อเผยแผ่พุทธธรรมของสวนโมกขพลาราม ผลการศึกษาพบว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ สวนโมกขพลารามนั้นบุคลากรของสวนโมกข์มีจำนวนมาก จึงเน้นที่ความคิดเห็นของอาจารย์ พุทธทาส ภิกขุ ซึ่งมีความมุ่งมั่นต่อการสื่อสารธรรมะของท่านคือ (๑) ถึงหัวใจแห่งศาสนาของตน (๒) ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างสมาชิก (๓) นำเพื่อนมนุษย์ออกจากอำนาจของวัตถุนิยม ธรรมะที่ บุคลากรสวนโมกขพลาราม สื่อออกมามักเน้นถึงแก่นแท้ของพุทธธรรมไม่มีการโจมตีกล่าวร้ายต่อ ศาสนาอื่น แต่กลับสร้างความสามัคคีและชี้ให้เพื่อนมนุษย์เห็นพิษภัยของวัตถุนิยมและความมั่งงาย และสังเกตได้จากโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของท่าน และการใช้ชีวิตของท่านเองท่านใช้ชีวิต เพื่อเผยแผ่ พุทธธรรมอย่างแท้จริง แม้แต่การเผาศพ การการแบ่งเถาถ่านตามพินัยกรรมของท่าน ก็ยังมุ่งแสดงธรรม

^{๕๕} สุนติกโรภิกขุ, “พระพุทธศาสนาในประเทศอังกฤษจากอานันทเมตเตยะถึงท่านสุเมโธภิกขุ”, หน้า ๖๕-๖๘.

^{๕๖} พระมหาอรุณ จิตตคุตโต “ศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พุทธธรรมของสวนโมกขพลาราม” วิทยานิพนธ์พุทธศาสนดรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๖๖.

๑.๖.๑๒ พระวุฒิกรณ์ วุฒิกรโณ^{๑๓} ได้เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชา牟尼 (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต) ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาธรรมของพระราชา牟尼 จะเด่น คือ มีเนื้อเรื่องบรรยายธรรมเป็นลำดับขั้นตอน แต่ละประเด็น จะมีความรู้ใหม่ๆ ให้คิดอยู่เสมอ โดยใช้ภาษาร่วมสมัยฟังเข้าใจง่าย อธิบายพุทธธรรม ได้ลุ่มลึกชัดเจน โดยสามารถสรุปประเภทเนื้อหาของพุทธธรรมที่ท่านนำเสนอได้ ๔ ประเภทดังนี้ (๑) เนื้อหาประเภทพัฒนาจิตใจเพื่อชีวิตที่ดีงาม (๒) เนื้อหาประเภทบูรณาการและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (๓) เนื้อหาประเภทธรรมเทศนา (๔) เนื้อหาประเภทวิชาการ

๑.๖.๑๓ พระมหารุ่งเพชร ขวนปญฺโญ (พัทธาป)^{๑๔} ได้เสนอวิทยานิพนธ์ “เรื่องศึกษารูปแบบวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช)” ความว่า ท่านเป็นนักคิด นักเผยแผ่ นักวางแผน มีความเชื่อมั่นในตนเองขาดประสพการณ์ที่ได้รับผิดชอบงานคณะสงฆ์ ทำให้ท่านมีวิสัยทัศน์ มองการไกล ยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม และท่านเป็นนักปกครองที่อาศัยหลักธรรมเมตตาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว กล่าวโดยสรุปท่านจะมีคุณลักษณะ คือ (๑) รักในการเผยแผ่ (๒) มีความคิดก้าวหน้า (๓) หมั่นค้นคว้าเสมอ (๔) มีจิตใจกว้างขวาง ด้วยบุคลิกที่โดดเด่น มีจริยวัตรงดงาม มีปฏิปทาหน้าเลื่อมใส มีความคิดก้าวหน้า เป็นพระที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีธรรมภูมิความรู้สมเป็นเปรียญธรรมเป็นนักคิด นักเขียน นักประพันธ์ ตลอดจนบุคลิกลักษณะอื่นๆ เป็นปัจจัยส่งผลให้การเผยแผ่พุทธธรรมของท่านท่าน ประสบความสำเร็จเป็นที่เคารพของประชาชน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ แต่มีจุดด้อย กล่าวคือ งานวิจัยยังไม่ครอบคลุมในสื่อธรรมชาติที่พระพุทธองค์ทรงกล่าวสอน มีเพียงสาวกที่นำสื่อมาใช้บ้าง แต่มีความสำคัญที่ผู้วิจัยจะได้วิจัยต่อไป เพื่อให้เข้าใจเรื่องสื่อและมีความเข้าใจในธรรมชาติมากกว่านี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในงานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาและพุทธศาสนิกชนสืบไป

^{๑๓}พระวุฒิกรณ์ วุฒิกรโณ “ศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชา牟尼 (ประยูร ฐมฺมจิตฺโต)” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๘๒.

^{๑๔}พระมหารุ่งเพชร ขวนปญฺโญ (พัทธาป), “ศึกษารูปแบบวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๘๖.

๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary-Research) โดยมุ่งเน้นศึกษาการใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแผ่พุทธศาสนาเถรวาทตามวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ สื่อธรรมชาติในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท การใช้สื่อธรรมชาติในสอนของพระพุทธเจ้า และการใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑.๗.๑ ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕

๑.๗.๒ ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ วรรณคดี งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำราวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

๑.๗.๓ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิและชั้นทุติยภูมิ

๑.๗.๔ เสนอผลการวิจัยโดยพรรณาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๑.๘ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบถึงสื่อธรรมชาติในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท

๑.๘.๒ ทำให้ทราบถึงการใช้สื่อธรรมชาติในการสอนของพระพุทธเจ้า

๑.๘.๓ ทำให้ทราบถึงการใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า